

2021
ESG RAPPORT GACM
2021

INHOUDSOPGAVE

EDITO VAN PIERRE REICHERT

P4

1 - ESG-FACTOREN BIJ GACM

- a. Algemene activa
- b. Unit-linked beleggingsfondsen
- c. Specifieke governance en middelen voor ESG-kwesties
- d. Informatieverstrekking aan de verzekeringnemers

P6

2 - TOEPASSING VAN ESG-CRITERIA IN DE BELEGGINGEN

- a. ESG-analyse van de directe beleggingen in aandelen en obligaties
- b. Betrokkenheid van aandeelhouders en stembeleid op algemene vergaderingen
- c. Sectoraal beleid inzake steenkool
- d. Sectoraal beleid inzake aardolie en gas
- e. Ander sectoraal beleid
- f. ESG-criteria voor directe vastgoedbeleggingen
- g. ESG-criteria voor indirecte beleggingen

P12

3 - BELEGGINGEN MET EEN MILIEU- OF SOCIAAL THEMA

- a. Directe beleggingen
- b. Indirecte beleggingen

P26

4 - KLIMAATRISICO'S

- a. Koolstofvoetafdruk en strategie om in overeenstemming te zijn met het akkoord van Parijs
- b. Analyse van de temperatuur van de portefeuille
- c. Analyse van het transitierisico
- d. Analyse van het fysieke risico

P28

5 - BIODIVERSITEITSRISICO'S

P42

EDITO VAN PIERRE REICHERT

Het jaar 2021 werd opnieuw gekenmerkt door natuurrampen en de nasleep van de gezondheids crisis, die ons ten volle herinneren aan de uitdagingen waarvoor we staan. De overgang naar een duurzamere en inclusievere wereld is meer dan ooit een gezamenlijke uitdaging voor onze samenlevingen, waarvoor iedereen zijn steentje moet bijdragen. Crédit Mutuel Alliance Fédérale zet zich daarom in voor duurzaam financieren. Als institutionele belegger die € 121 miljard beheert, neemt Assurances du Crédit Mutuel haar verantwoordelijkheden ernstig: elk jaar blijven wij onze verbintenissen op het gebied van milieu, maatschappij en goed bestuur (ESG) versterken. **Vandaag kunnen we met trots aankondigen dat we twee jaar vroeger dan gepland onze doelstelling hebben gehaald om de koolstofvoetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties tegen 2019 met 15% te verminderen.**

Als verantwoordelijke belegger hebben wij een beleggingsstrategie uitgewerkt die een veeleisend sectorbeleid en strenge ESG-criteria omvat. Naast ons engagement om tegen 2030 af te stappen van thermische steenkool, hebben wij in 2021 ons beleid inzake koolwaterstoffen aangescherpt door de financiering van de olie- en gasindustrie verder te beperken. Als vastgoedbeheerders renoveren en certificeren wij onze gebouwen

volgens strenge milieunormen.

Als betrokken investeerder hechten wij bijzonder veel belang aan de dialoog met de aandeelhouders. Via een permanente dialoog en de uitoefening van ons stemrecht op algemene vergaderingen, moedigen wij de ondernemingen waarin wij beleggen aan om zich te richten op trajecten die verenigbaar zijn met het klimaatakkoord van Parijs. Wij zijn ervan overtuigd dat de financiële sector bedrijven moet helpen om de uitdaging van de strijd tegen de klimaatverandering aan te gaan.

Als verzekeraar ten dienste van onze klanten moedigen wij hen aan bij hun beleggingskeuzes in levensverzekeringen en pensioensparen. Wij bieden een toenevend aantal unit-linked producten aan die milieu- en sociale kenmerken bevorderen of een duurzame beleggingsdoelstelling hebben. In 2021 waren deze 60 maatschappelijk verantwoorde fondsen goed voor meer dan 50% van de instroom van unit-linked fondsen en we hebben nu € 8 miljard aan maatschappelijk verantwoorde unit-linked fondsen. Om de toegang te vereenvoudigen, kunnen onze verzekerden sinds eind 2020 ook profiteren van het Pack Environnement 50.

Geïnspireerd door mutualistische waarden heeft Assurances du Crédit Mutuel zich geëngageerd om een antwoord te bieden op de klimaat, economische en sociale uitdagingen. Wij zijn en blijven onze financiële middelen ten dienste stellen van de ontwikkeling van duurzamere, meer verantwoorde en meer inclusieve ondernemingen.

Geïnspireerd door mutualistische waarden heeft Assurances du Crédit Mutuel zich geëngageerd om een antwoord te bieden op de klimaat, economische en sociale uitdagingen.

1- ESG-FACTOREN BIJ GACM

In het kader van zijn activiteiten beheert GACM 121 miljard euro (netto boekwaarde eind 2021) aan activa. Daardoor is Groupe des Assurances du Crédit Mutuel een belangrijke institutionele belegger die actief bijdraagt aan de financiering van de reële economie.

Dit rapport beschrijft de ESG-aanpak van GACM, die erop gericht is rekening te houden met de belangrijkste negatieve ecologische en sociale effecten die worden teweeggebracht door de ondernemingen waarin wordt belegd en ook met de duurzaamheidsrisico's (risico van waardevermindering van activa) die daarmee kunnen samenhangen.

Groupe des Assurances du Crédit Mutuel SA (GACM) volgt een aanpak van sociale en milieuverantwoordelijkheid die aansluit bij de mutualistische waarden van Crédit Mutuel Alliance Fédérale.

GACM wil beleggen in ondernemingen die passen bij zijn waarden, met name eerbiediging van de mensenrechten, respect voor het milieu en de regels van goed bestuur.

Het streven van GACM om met zijn handelen de duurzame ontwikkeling te bevorderen, beantwoordt aan verscheidene punten van bezorgdheid:

De beleggingen moeten aansluiten bij de waarden van de groep Crédit Mutuel Alliance Fédérale, met name met betrekking tot de eerbiediging van de mensenrechten, respect voor het milieu en de regels van goed bestuur. Die wil wordt mede ingegeven door de gehechtheid aan de stichtende waarden van Crédit Mutuel Alliance Fédérale, zijnde coöperatief en mutualistisch engagement.

Als langetermijnbelegger is GACM bezorgd over de invloed van zijn beleggingen op het klimaat en het risico dat klimaatverandering kan betekenen voor de waardering van zijn activa. De groep is zich er ook van bewust dat de energietransitie beleggingskansen kan creëren.

Als verzekeraar heeft GACM er belang bij mee te ijveren voor een matiging van de klimaatopwarming, aangezien die kan leiden tot meer en ergere natuurrampen.

De in dit rapport beschreven ESG-aanpak geldt voor alle activa die beheerd worden door GACM voor de voorzieningen voor levens-/pensioenverzekeringen, andere verzekeringsactiviteiten (schade, sociale voorzieningen, enz.) of het eigen vermogen van de groep. De perimeter omvat alle filialen van de groep, met inbegrip van de buitenlandse Belgische, Spaanse of Luxemburgse filialen.

a. Algemene activa

De algemene activa (in tegenstelling tot de unit-linked instrumenten) omvatten alle activa die door GACM geselecteerd en beheerd worden voor de voorzieningen voor in euro luidende levens/pensioenverzekeringen, andere verzekeringsactiviteiten (schade, sociale voorzieningen, enz.) of het eigen vermogen van de groep. De bedragen van de levens-, spaar- en pensioenverzekeringen van de in euro luidende fondsen maken daarvan het grootste deel uit (83%).

De algemene activa vertegenwoordigen ongeveer 103 miljard euro eind 2021, waarvan ongeveer 85% belegd is in rechtstreeks aangehouden activa en 15% in onrechtstreeks aangehouden activa.

RECHTSTREEKS AANGEHOUDEN ACTIVA :

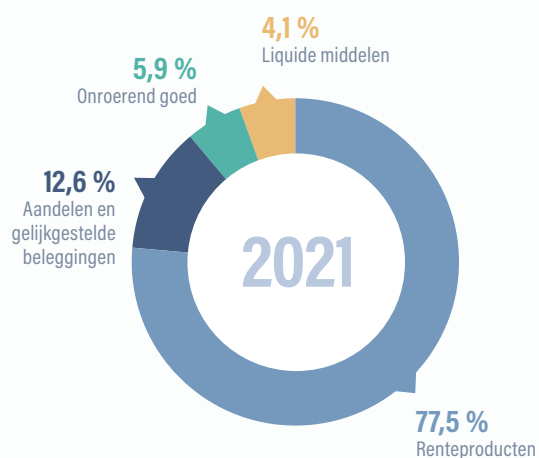
- staats- en bedrijfsobligaties,
- bedrijfsaandelen,
- direct door GACM beheerd onroerend goed.

INDIRECTE ACTIVA :

- niet-beursgenoteerde schuld- of aandelenfondsen,
- infrastructuurfondsen,
- ICBE's en alternatieve beleggingsfondsen.

De uitsplitsing van de algemene activa per soort activa (in netto boekhoudkundige waarde) per 31-12-2021 is weergegeven in onderstaande grafiek:

→ ACTIVASPREIDING PER 31 DECEMBER 2021

Eind 2021 bedraagt het deel van de activa die zijn gedekt door een extra-financiële analyse 95%. De analyses per activaklasse worden meer in detail gepresenteerd in deel II van dit rapport.

b. Unit-linked beleggingsfondsen

Unit-linked beleggingsfondsen zijn financiële instrumenten die met name worden aangeboden in het kader van levensverzekerings- en pensioenspaarcontracten die de verzekerden in staat stellen hun beleggingen te diversifiëren en, afhankelijk van hun risicoprofiel, met meer of minder dynamiek en risicoblootstelling te beleggen op de financiële markten. Deze instrumenten hebben geen gewaarborgd kapitaal (in tegenstelling tot in euro luidende fondsen); ze stijgen of dalen in waarde afhankelijk van de evolutie van de financiële markt. De verzekeraar gaat slechts een verbintenis aan wat betreft het aantal aandelen na kostenaf trek van het contract en niet wat betreft de waarde van de aandelen.

Eind 2021 had GACM 18,1 miljard euro belegd in unit-linked beleggingsfondsen. Onder deze unit-linked fondsen bevinden zich 291 fondsen met milieu- en/of sociaal bevorderende kenmerken (artikel 8 van de Europese verordening betreffende informatieverstopping over

duurzaamheid in de financiële dienstensector) voor een uitstaand bedrag van 7,6 miljard euro, en 55 fondsen met een duurzame beleggingsdoelstelling (artikel 9 van de Europese verordening betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector) voor een uitstaand bedrag van 362 miljoen euro.

In het huidige aanbod kiest de verzekeringnemer de beleggingsinstrumenten voor zijn contract uit een breed gamma van door de verzekeraar aangeboden instrumenten. Eind 2021 omvat het financiële aanbod van de belangrijkste levensverzekerings- en pensioenspaarcontracten van GACM 48 fondsen met milieu- en/of sociaal bevorderende kenmerken (artikel 8) en 11 fondsen met een duurzame beleggingsdoelstelling (artikel 9), zodat verzekeringnemers meerdere opties hebben om hun spaargeld te richten op erkende ondersteuning voor het naleven van goede sociale en milieupraktijken.

Bovendien hebben 24 van deze fondsen van externe instanties een label gekregen. Tot de belangrijkste labels behoren :

ISR, in het leven geroepen door het ministerie van Financiën, voor fondsen die financiële prestaties en sociale en milieueffecten met elkaar verzoenen.

GreenFin, gelanceerd door het ministerie voor Ecologische transitie en sociale rechtvaardigheid, dat beleggingen selecteert die specifiek gericht zijn op de energietransitie en de strijd tegen de klimaatverandering,

Finansol, dat wordt toegekend aan fondsen die solidaire financiering ondersteunen, door bijvoorbeeld de toegang tot de arbeids- of woonmarkt voor personen in moeilijkheden te bevorderen.

Voor verzekeringnemers die begeleiding wensen bij de selectie van hun beleggingsinstrumenten biedt GACM sinds november 2020 een eenvoudige en kant-en-klare beheeroplossing aan: Pack Environnement 50. Deze nieuwe oplossing maakt het mogelijk rechtstreeks deel te nemen aan de financiering van competitieve ondernemingen die hun verantwoordelijkheid nemen op het gebied van milieubescherming door 50% van de stortingen toe te wijzen aan het fonds CM-AM Objectif Environnement, dat wordt beheerd door Crédit Mutuel Asset Management, en 50% aan het in euro luidende fonds.

Het verantwoord beleggingsbeleid van alle aangeboden instrumenten kan geraadpleegd worden op de websites van de beheermaatschappijen.

c. Specifieke governance en middelen voor ESG-kwesties

GACM heeft binnen de afdeling Modelling and Risk een team dat zich bezighoudt met de ontwikkeling van zijn ESG-beleid en de uitvoering ervan. Het team wisselt regelmatig van gedachten met de teams van de afdeling Beleggingen, belast met het beheer van de algemene activa van de GACM. Zij zien erop toe dat de in het ESG-beleid beschreven beginse-len worden nageleefd en toegepast bij de keuze van beleggingen of de stemming over besluiten op algemene vergaderingen. Zo kan elk lid van het beleggingsdepartement ertoe worden aangezet om een deel van zijn werktijd te besteden aan het in aanmerking nemen van ESG-kwesties. In totaal kan de loonlast voor de toepassing van het ESG-beleid bij het beheer van de algemene activa van GACM worden geraamd op ongeveer 6 VTE. GACM doet ook een beroep op externe leveranciers en verstrekkers van ESG-gegevens. In 2021 werd aan deze diensten ongeveer 150.000 euro besteed.

Binnen de afdeling Persoonsverzekeringen is een team van 4 personen belast met de selectie van de fondsen die in het unit-linked aanbod worden aangeboden.

De afdeling Modelling and Risk, de afdeling Beleggingen en de afdeling Persoonsverzekeringen komen elk kwartaal bijeen in het Comité voor Financiën en het Comité voor Vastgoed, waar besluiten met betrekking tot het ESG-beleid worden besproken en goedgekeurd.

Het in aanmerking nemen van het duurzaamheidsrisico bij beleggingen maakt deel uit van het algemene kader voor risicobeheer van de GACM. In eerste instantie is het ESG-team verantwoordelijk voor het analyseren en afdekken van dit risico, door het toepassen van het in dit rapport voorgestelde beleid. Met name het overgangsrisico en het fysieke risico worden bewaakt aan de hand van verschillende indicatoren die in dit rapport worden gepubliceerd.

In tweede instantie omvat de functie risicobeheer in zijn systeem, en met het oog op permanente verbetering, het in kaart brengen, meten, beheersen en communiceren van duurzaamheidsrisico's, met name deze die rechtstreeks betrekking hebben op de activa van de balans van de GACM.

In dit kader neemt de risicobeheerfunctie de ESG-risico's op in haar profiel met grote risico's, en monitort en rapporteert zij sinds 2022 elk kwartaal in het kader van de risicobereidheid van de GACM een indicator over het resterende aandeel van het uitstaande bedrag op emittenten die nu door het ESG-beleid worden uitgesloten.

d. Informatieverstrekking aan de verzekeringnemers

Ieder jaar informeert Groupe des Assurances du Crédit Mutuel zijn verzekeringnemers over zijn aanpak en zijn engagement als verantwoordelijke belegger in dit rapport, dat voldoet aan zowel de eisen van de Europese verordening (EU) 2019/2088 als aan artikel 29 van de wet inzake energie en klimaat voor de Franse vennootschappen van GACM. In dit rapport, dat door de directie is goedgekeurd, wordt de aanpak van GACM inzake milieu, maatschappij en goed bestuur (ESG) voorgesteld en zijn visie op klimaatrisico's en -kansen verduidelijkt.

Het verslag wordt gepubliceerd op de website van GACM : www.acm.fr.

Ook via de jaarlijkse overzichtsstaten die naar de klanten gestuurd worden, verstrekt GACM informatie over de actuele stand van zaken van de levensverzekering: het financiële beheer van het in euro luidende fonds van hun contracten, met inbegrip van ESG-thema's, en een presentatie van het aanbod aan maatschappelijk verantwoorde unit-linked beleggingsfondsen zijn in deze overzichtsstaten opgenomen.

Reeds door GACM ondertekende handvesten :

- ✓ Handvest voor duurzame ontwikkeling van France Assureurs. GACM maakt ook deel uit van de werkgroep voor ESG-klimaat van deze federatie,
- ✓ Global Investor Statement on Climate Change, een initiatief van de Verenigde Naties,
- ✓ Handvest voor de energie-efficiëntie van openbare en particuliere tertiaire gebouwen, opgesteld door Plan Bâtiment Durable.

2 - TOEPASSING VAN ESG-CRITERIA IN DE BELEGGINGEN

In het kader van zijn beleggingen heeft GACM verscheidene maatregelen ingevoerd om met zijn beleggingen de beste praktijken op het gebied van milieu, maatschappij en goed bestuur te bevorderen. Zo worden er geen nieuwe beleggingen gedaan in ondernemingen die onvoldoende scores op deze niet-financiële criteria. Bovendien zet GACM zich in voor de energietransitie: de groep heeft zich met name als doel gesteld om tegen 2030 volledig af te stappen van thermische steenkool en heeft zijn sectoraal beleid inzake olie en gas versterkt.

a. ESG-analyse van de directe beleggingen in aandelen en obligaties

Duurzaamheidsrisico's zijn gebeurtenissen of situaties op milieu-, sociaal of bestuurlijk vlak die, indien zij zich voordoen, een aanzienlijk nadelig effect, feitelijk of potentieel, kunnen hebben op de waarde van de belegging.

De belangrijkste negatieve effecten op de duurzaamheidsfactoren zijn de belangrijkste negatieve effecten van een bedrijf op milieu-, sociale en personeelskwesties, het naleven van de mensenrechten en de bestrijding van corruptie.

Bij elke nieuwe directe belegging in aandelen of obligaties van een onderneming hebben de activabeheerders van GACM toegang tot een volledige analyse van de drie ESG-criteria dankzij gegevens die ter beschikking gesteld worden door de onderneming ISS¹⁾. Deze analyse helpt bij de besluitvorming in het beleggingsproces, naast de financiële criteria die gewoonlijk geanalyseerd worden. Op die manier wordt aan de onderneming een algemene ESG-rating toegekend. Als die score niet hoog genoeg is in vergelijking met concurrerende ondernemingen in dezelfde activiteitensector, worden nieuwe beleggingen in de onderneming uitgesloten.

Door beleggingen in vennootschappen met de laagste rating uit te sluiten, kunnen de ongunstige effecten van de portefeuille van GACM en ook het daaraan gekoppelde duurzaamheidsrisico (risico van waardevermindering van de activa) beperkt worden.

Voor elke activiteitensector worden meer dan 100 indicatoren geanalyseerd op de 3 assen E, S en G. Deze indicatoren zijn bedoeld om de blootstelling van elk bedrijf aan duurzaamheidsrisico's te beoordelen, maar ook de belangrijkste negatieve gevolgen daarvan op de duurzaamheidsfactoren. De weging van elke indicator verschilt afhankelijk van het belang ervan in de betreffende activiteitensector.

---

(1) Institutional Shareholder Services Inc ("ISS") is opgericht in 1985 en heeft meer dan dertig jaar ervaring in het bevorderen van de beginselen inzake goed bedrijfsbeheer en het identificeren van milieu- en sociale risico's. Het aanbod is beschikbaar bij institutionele beleggers en pensioenkassen.

Voor elke onderneming worden bijvoorbeeld de volgende elementen geanalyseerd (niet-exhaustieve lijst):

E

MET BETREKKING TOT HET MILIEUGEDEELTE :

- het beleid inzake energiebeheer,
- de maatregelen die werden genomen om de risico's van de klimaatverandering te beperken of zich eraan aan te passen,
- het beleid inzake risico's gerelateerd aan de biodiversiteit, of er groepen van experts in de materie werden geraadpleegd, de maatregelen die de onderneming heeft genomen om haar impact met name op beschermde gebieden te beperken,
- de positionering van het product- en dienstenaanbod gelet op de milieu-uitdagingen (duurzame landbouw, duurzaam energie- en waterbeheer, klimaatmitigatie, instandhouding van de rijkdommen van de zee, enz.),
- het aandeel van de hernieuwbare energieën in de energiemix,
- de uitstoot van broeikasgassen en koolstofintensiteit,
- de hoeveelheid afval die wordt geproduceerd per verkochte eenheid.

S

MET BETREKKING TOT HET SOCIALE GEDEELTE :

- het beleid inzake vakbondsvrijheid en collectieve onderhandelingen,
- het beleid inzake gezondheid en veiligheid van het personeel,
- de positionering van het product- en dienstenaanbod ten opzichte van de maatschappelijke uitdagingen (armoedebestrijding, toegang tot gezondheidszorg en onderwijs, bestrijding van de honger in de wereld, verlening van basisdiensten, enz.),
- het percentage vrouwen in het personeelsbestand en in leidinggevende functies,
- het aantal arbeidsongevallen van werknemers en onderaannemers,
- de verhouding tussen het maximumloon en het mediane loon.

G

MET BETREKKING TOT HET BESTUURSGEDEELTE :

- de onafhankelijkheid van de raad van bestuur en de verschillende comités (audit, vergoeding, benoeming, enz.),
- de verhouding en de rechten van de aandeelhouders,
- de vergoeding van hogere kaderleden, en of die ecologische of sociale dimensies omvat,
- de handelsethiek van de onderneming en haar corruptiebestrijding.

Aanvullend op deze aanpak past GACM ook een uitsluitingsbeleid toe dat gebaseerd is op een analyse van de controverses in verband met elke onderneming. Dat houdt in dat ondernemingen die zich niet houden aan bepaalde grote internationale beginselen⁽²⁾, ingedeeld in de vier grote thema's mensenrechten, arbeidsrecht, milieu en corruptiebestrijding, uitgesloten worden van nieuwe beleggingen.

(2) Het Global Pact van de Verenigde Naties, de basisbeginselen van de OESO voor multinationale ondernemingen en de beginselen van de Verenigde Naties inzake bedrijfsleven en mensenrechten.

GACM heeft ook een uitsluitingsbeleid voor beleggingen in staatsobligaties, dit wil zeggen obligaties die zijn uitgegeven door landen of lokale overheden (regio's, gemeenten). GACM onthoudt zich van het financieren van landen die niet voldoen aan een minimaal niveau op het gebied van politieke rechten en individuele vrijheden, maar ook op het gebied van milieuprestaties. Hiervoor baseert GACM zich op de analyse van de NGO Freedom House, die landen beoordeelt op het gebied van het verkiezingsproces, politiek pluralisme, corruptie, vrijheid van meningsuiting en vergadering, het rechtssysteem, enz. Op milieugebied worden gegevens verstrekt door het Center for Environmental Law & Policy van de Universiteit van Yale en het Center for International Earth Science Information Network van de Universiteit van Columbia. Hun analyse is gebaseerd op 32 indicatoren (luchtkwaliteit, drinkwater, afvalbeheer, uitstoot van broeikasgassen, biodiversiteit, beschermde gebieden, ...).

b. Betrokkenheid van aandeelhouders en stembeleid op algemene vergaderingen

GACM hecht bijzonder belang aan de dialoog met de aandeelhouders. **Er werd een beleid geformaliseerd inzake de betrokkenheid van de aandeelhouders, dat beschikbaar is op de website www.acm.fr.** Hierin wordt het algemene kader uiteengezet van het beleid inzake de betrokkenheid van de aandeelhouders van GACM en worden de voorwaarden gespecificeerd waaronder GACM wil dat de stemrechten worden uitgeoefend die verbonden zijn aan de effecten die zij bezitten.

Om ondernemingen aan te zetten tot een duurzame aanpak, oefent GACM zijn stemrecht als aandeelhouder uit. Dat is de eerste hefboom die GACM gebruikt om ondernemingen meer in de richting van duurzaamheid te duwen, met name ondernemingen met een hoge uitstoot van broeikasgassen.

GACM oefent het stemrecht uit, maar steunt daarbij op ISS, dat de verschillende besluiten die voorgelegd worden op de algemene vergaderingen, analyseert en aanbevelingen uitbrengt betreffende het stemgedrag. GACM volgt⁽³⁾ de aanbevelingen die in het Sustainability-beleid van ISS⁽⁴⁾ geformuleerd worden. Dat beleid promoot de richtsnoeren van de Verenigde Naties voor verantwoord beleggen.

(3) GACM behoudt zich het recht voor om in bepaalde specifieke gevallen de door het stemadviesorgaan uitgebrachte stemadviezen niet te volgen, met name wanneer GACM tijdens gesprekken met ondernemingen in het kader van zijn dialoog met de aandeelhouders aanvullende informatie heeft verkregen die de stembeslissingen verduidelijken. GACM behoudt zich ook het recht voor zijn stemadviesorgaan te wijzigen.

(4) <https://www.issgovernance.com/file/policy/active/specialty/Sustainability-International-Voting-Guidelines.pdf>

In 2021 heeft GACM deelgenomen aan 68 algemene vergaderingen, een deelnamepercentage van 72%, en gestemd over 1430 besluiten. GACM was tegen 11% van de besluiten en onthield zich bij de stemming van één besluit van een bedrijf over het klimaat omdat de doelstellingen niet ambitieus genoeg waren.

Van alle ter stemming gebrachte besluiten hebben de meeste betrekking op de benoeming en de bezoldiging van bestuurders en directieleden, en op de wijziging van het kapitaal. Steeds meer ondernemingen brengen de kwestie van de klimaatverandering aan bod op hun jaarlijkse algemene vergadering (het "say on climate"-beginsel). Dit thema vertegenwoordigt echter nog steeds slechts een minderheid van de besluiten, namelijk 0,4% van de besluiten in 2021.

Onderstaande grafiek geeft de verdeling weer van de thema's van de besluiten die een tegenstem kregen van GACM in 2021. Deze hebben voornamelijk betrekking op de benoeming en de bezoldiging van directieleden en bestuurders, wegens de niet-onafhankelijkheid van de raad van bestuur, bezoldigingen die als buitensporig worden beschouwd, en het gebrek aan informatie over de criteria voor de toekenning van variabele aandelen. De besluiten over kapitaalwijzigingen zijn ook goed voor een groot deel van de bezwaren, wegens elementen die in strijd zijn met de handelsnormen.

→ UITSPLITSING VAN DE BESLUITEN WAARTEGEN DE GACM ZICH VERZETTE IN 2021 PER HOOFDTHEMA

In het kader van zijn betrokkenheid als aandeelhouder heeft GACM in 2020 de engagementcampagne van de non-profitorganisatie CDP (voorheen Carbon Disclosure Project) ondertekend. CDP beheert een van de belangrijkste rapportagesystemen voor ondernemingen met betrekking tot thema's die samenhangen met klimaatverandering, water en ontbossing. In het kader van deze engagementcampagne richt CDP zich ieder jaar tot een groot aantal ondernemingen met de vraag, in naam van de beleggers die de campagne ondertekend hebben, vragenlijsten van CDP met betrekking tot deze drie thema's te beantwoorden.

GACM heeft deelgenomen aan een tweede CDP-engagementcampagne in 2021, waarbij bijna 1.600 bedrijven met een hoge koolstofuitstoot werden gecontacteerd met het verzoek becijferde streefcijfers te bepalen voor de vermindering van hun koolstofuitstoot. CDP vraagt dat deze streefcijfers door het Science Based Target-initiatief worden gevalideerd als zijnde consistent met een opwarmingstraject van 1,5 °C. Sinds het begin van deze campagne van CDP hebben 154 bedrijven, goed voor 700 miljard ton CO₂-uitstoot, zich verbonden tot het Science Based Target-initiatief om hun activiteiten af te stemmen op het akkoord van Parijs. De deelname van GACM aan dit initiatief zal in 2022 worden verlengd.

Daarnaast kan GACM ook rechtstreeks communiceren met de ondernemingen waarin de groep belegt, om hun handelwijzen met betrekking tot ESG-aspecten te beïnvloeden. Dit kan gaan van een bilaterale dialoog met de onderneming tot het bijdragen aan besluiten die voorgelegd worden aan de algemene vergadering. In dit kader voert GACM sinds 2020 een rechtstreekse en regelmatige dialoog met ondernemingen uit de olie- en gassector. Wat steenkool betreft, heeft GACM individueel contact opgenomen met de elektriciteitsproducenten in zijn portefeuille die nog geen plan voor de uitstap uit steenkool hadden gepubliceerd, om hen aan te moedigen er een goed te keuren.

GACM wil zijn actie in 2022 voortzetten, met name op het gebied van het klimaat, door verder van gedachten te wisselen met ondernemingen waarvan het traject onvoldoende verenigbaar is met het Akkoord van Parijs, d.w.z. streven naar koolstofneutraliteit tegen 2050 om een opwarming te bereiken die aanzienlijk lager is dan 2 °C.

c. Sectoraal beleid inzake steenkool

Om de ambities van het Akkoord van Parijs te verwezenlijken en de klimaatopwarming onder 2 °C te houden, zal de uitstoot van broeikasgassen de komende jaren aanzienlijk moeten verminderen. Momenteel is steenkool de energiebron met de hoogste broeikasgasuitstoot bij de elektriciteitsproductie. Er bestaan alternatieve oplossingen, met name de ontwikkeling van hernieuwbare energieën, en die moeten toegepast worden. De laatste wetenschappelijke rapporten tonen aan dat het aandeel van steenkool in de elektriciteitsproductie de komende jaren drastisch moet verminderen als men de klimaatopwarming binnen de perken wil houden.

→ **Daarom heeft GACM zich als doel gesteld samen met Crédit Mutuel Alliance Fédérale volledig af te stappen van steenkool tegen 2030.**

Die doelstelling betekent dat de ondernemingen waarin GACM een directe belegging heeft, tegen 2030 geen infrastructuur mogen bezitten om steenkool te verbranden voor elektriciteitsproductie. Deze doelstelling zal worden bereikt hetzij door de ondernemingen in portefeuille naar deze doelstelling te doen convergeren, hetzij door de aangehouden posities in ondernemingen die de gewenste weg niet afleggen te verkopen.

Als reactie op de aankondiging van een onderneming dat zij in 2021 nieuwe infrastructuur in verband met steenkool zou ontwikkelen, en in overeenstemming met zijn engagement, heeft GACM onmiddellijk zijn belang van 30 miljoen euro in de onderneming afgestoten.

GACM voert gesprekken met ondernemingen die betrokken zijn bij de waardeketen van de energieproductie uit steenkool, om te proberen ze te doen convergeren naar deze doelstelling en met name om van de ondernemingen die dat niet hebben gedaan, de publicatie te verkrijgen van een plan voor hun steenkooluitstap tegen 2030.

Bovendien zijn nieuwe beleggingen in ondernemingen die niet voldoen aan de volgende criteria uitgesloten (behalve als ze een gedetailleerd uitstapplan hebben dat verenigbaar is met de 2030-doelstelling):

- Minder dan 20% van de omzet houdt verband met steenkool.
- Het aandeel van steenkool in de elektriciteitsproductie is lager dan 20%.
- De jaarlijkse steenkoolproductie is niet groter dan 10 miljoen ton.
- Het geïnstalleerde elektrisch vermogen op basis van steenkool is niet groter dan 5 GW.
- De onderneming ontwikkelt geen nieuwe steenkoolinfrastructuur.

De drempelwaarden zijn bedoeld om de ondernemingen uit de sector de tijd te geven hun energiemix aan te passen en hun blootstelling aan steenkool geleidelijk aan te herleiden tot nul. Ze kunnen tussen nu en 2030 regelmatig worden verlaagd tot uiteindelijk het door GACM gestelde doel bereikt is.

In zijn verzekeringsactiviteit verzekert de groep bovendien geen enkele kolencentrale of met steenkool verband houdende infrastructuur.

GACM ziet toe op de blootstelling aan energie uit steenkool van de ondernemingen waarin hij direct belegt, om zich ervan te vergewissen dat ze voldoen aan de criteria die zijn vastgelegd in dit beleid. Deze steenkoolanalyse steunt vooral op drie gegevensbronnen:

- de Global Coal Exit List⁽⁵⁾ van de ngo Urgewald. Deze lijst is openbaar en bevat verscheidene absolute en relatieve blootstellingsindicatoren voor alle ondernemingen uit de waardeketen van de energie uit steenkool,
- de onderneming ISS verstrekt ook voor iedere onderneming informatie betreffende de blootstelling aan energie uit steenkool,
- aanvullend op deze twee informatiebronnen verzamelt ook het ESG-analyseteam alle beschikbare informatie over dit onderwerp: jaarverslag, Déclaration de Performance Extra-Financière (DPEF, niet-financiële prestatieverklaring), persartikels, ngo-rapport, enz.

(5) Beschikbaar op het adres <https://coalexit.org/>

d. Sectoraal beleid inzake aardolie en gas

Net als steenkool zijn aardolie en gas fossiele brandstoffen met een hoge uitstoot van broeikasgassen. Hun aandeel in het wereldwijde verbruik van primaire energie zal de komende jaren moeten verminderen ten voordele van andere, minder koolstofintensieve energiebronnen. Gezien de grote afhankelijkheid van deze energiebronnen op dit moment, zal volledig afstappen van aardolie en gas waarschijnlijk meer tijd vergen dan een steenkooluitstap en ook gepaard moeten gaan met grondige economische hervormingen. Toch is het van het grootste belang dat onze vennootschappen zich nu al op deze weg begeven.

Er komen verschillende soorten aardolie en gas voor in de natuur en ze vereisen verschillende winnings- en raffinagemethoden. Gezien deze verschillen kunnen ook de koolstofintensiteit en de milieueffecten van de producten variëren. "Niet-conventionele" koolwaterstoffen hebben een grotere uitstoot en/of vormen een groter gevaar voor het milieu (water- en bodemverontreiniging, seismisch risico, enz.) dan "conventionele" koolwaterstoffen. Het gaat om schalieolie of -gas, "tight" olie en gas, teerzandolie, zware olie en extra zware olie, diepzeeolie of -gas en Arctische olie of gas.

In 2021 kondigde de GACM een nieuw beleid aan voor de olie- en gasector, waarbij de groep zich ertoe verbond geen onconventionele olie- of gasinfrastructuur meer te financieren. Dit beleid is specifiek van toepassing op de fondsen waarin GACM investeert, en betreft zowel greenfield (d.w.z. nieuwe infrastructuur) als brownfield (d.w.z. bestaande infrastructuur) infrastructuur.

Bovendien is GACM gestopt met de financiering van nieuwe olie- en gasprojecten, of het nu gaat om conventionele of om onconventionele koolwaterstoffen.

Bovendien wil GACM de betrokkenheid als aandeelhouder gebruiken om ondernemingen met een aanzienlijke blootstelling aan olie en gas ertoe aan te zetten de energietransitie te maken en zich af te stemmen op het akkoord van Parijs.

e. Ander sectoraal beleid

Andere sectoren waarin GACM direct belegt, hebben bijzonderheden die extra aandacht rechtvaardigen om zich ervan te vergewissen dat de beleggingen verantwoord zijn. Daarom heeft GACM, in overeenstemming met Crédit Mutuel Alliance Fédérale, een beleid uitgewerkt voor de mijnbouw-, de kernenergie- en de defensiesector⁽⁶⁾. De beleidslijnen zijn erop gericht rekening te houden met de naleving door de ondernemingen van de vigerende internationale normen en verdragen die specifiek zijn voor hun activiteiten en hun vestigings- en exportlanden.

→ **Verder heeft GACM zich ertoe verbonden niet direct te beleggen in ondernemingen van de tabaksector.**

Om de inachtneming van de beleidslijnen te verzekeren, steunt GACM op de analyse die wordt verstrekt door ISS en andere beschikbare informatie over de onderwerpen (jaarverslag, Déclaration de Performance Extra-Financière (DPEF, niet-financiële prestatieverklaring), persartikels, ngo-rapport, enz.) om na te gaan of voldaan is aan de criteria die in verschillende sectorspecifieke beleidslijnen zijn vastgelegd.

⁽⁶⁾ Alle beleidsdocumenten staan ter beschikking op de site <https://www.bfcm.creditmutuel.fr/fr/rsm/politiques-sectorielles/index.html>

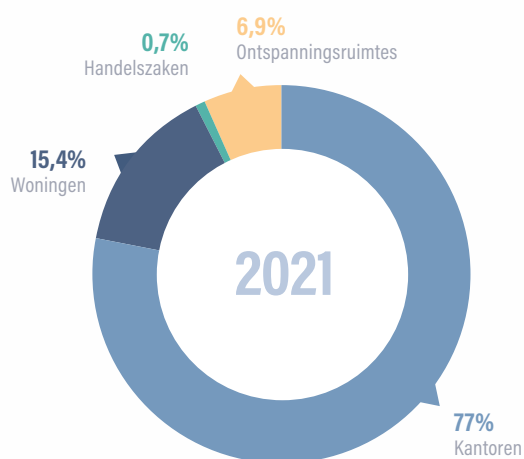

f. ESG-criteria voor directe vastgoedbeleggingen

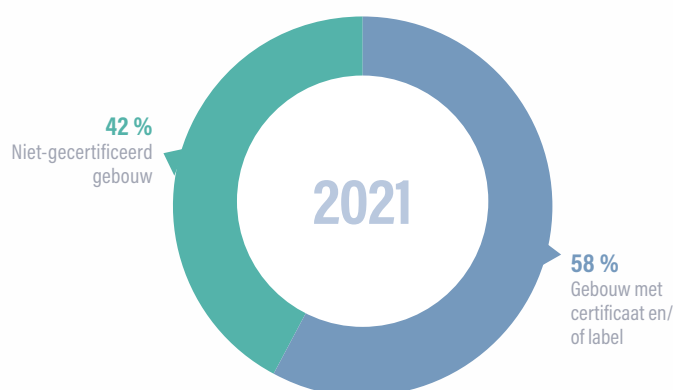
GACM bezit rechtstreeks onroerend goed, hoofdzakelijk in grote Franse steden als Parijs (en Ile-de-France), Lyon, Marseille, Nantes en Straatsburg. Dit vermogen bestaat uit gebouwen van verschillende aard:

→ VERDELING VAN HET VASTGOEDVERMOGEN VOLGENS DE DOOR EXPERT GESCHATTE WAARDE OP 31 DECEMBER 2021

Tertiaire gebouwen, waaronder kantoren, handelszaken en recreatievoorzieningen, vertegenwoordigen 84,6% van het vastgoedvermogen van GACM, tegenover 15,4% voor woningen.

→ AANDEEL VAN HET VASTGOEDVERMOGEN DAT BESCHIKT OVER EEN CERTIFICAAT EN/OF LABEL NAAR DOOR DE EXPERT GESCHATTE WAARDE (31 décembre 2021) :

→ TERTIAIRE GEBOUWEN

Sinds 2015 voert GACM een ambitieus milieubeleid voor de rechtstreeks beheerde vastgoedportefeuille, met als hoofddoel de verbetering van de energie- en milieuprestaties van de tertiaire gebouwen. Milieuadviesbureau SINTEO begeleidt GACM bij de jaarlijkse beoordeling van ieder beleggingsobject, met een samenvatting van energie-, koolstof- en klimaatgegevens.

De milieuaanpak van GACM omvat ook dat men ernaar streeft de in ontwikkeling of in renovatie zijnde tertiaire activa te laten certificeren volgens BREEAM en/of HQE en BBCA en BiodiverCity met het oog op de verbetering van het comfort en het welzijn van de gebruikers, het hergebruik, de instandhouding van de biodiversiteit en de goede energieprestaties van gebouwen.

Het aandeel van de gecertificeerde en/of gelabelde tertiaire gebouwen volgens de door de expert geschatte waarde bedraagt 58%.

Vanaf hun aankoop worden de geselecteerde activa onderworpen aan milieuaudits om hun reële impact te bepalen en na te gaan welke maatregelen genomen moeten worden om ze efficiënter te maken. GACM, dat ook het handvest voor de energie-efficiëntie van tertiaire gebouwen heeft ondertekend, heeft zijn in 2015 begonnen campagne reglementaire audits in 2020 voltooid.

Het in juni 2019 gepubliceerde “decreet betreffende de tertiaire sector⁽⁷⁾” inzake verplichtingen om het eindenergieverbruik in gebouwen van de tertiaire sector te verminderen, verbindt de verhuurders en huurders bovendien tot een gezamenlijke en gecoördineerde aanpak van het terugwinnen van energie. Deze reglementering is van toepassing op alle bestaande kantoor-, hotel-, handels-, onderwijs- en administratieve gebouwen met een vloeroppervlakte van meer dan 1.000 m². Dit decreet legt de volgende essentiële voorschriften vast:

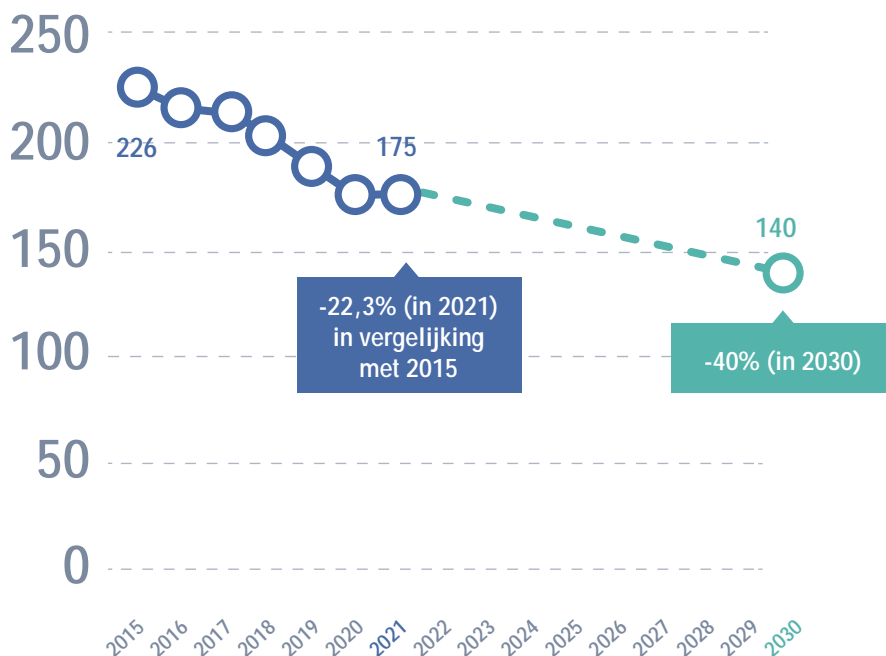
- Het bepalen van een energiereferentiejaar op gebouwniveau, dat moet worden vastgelegd tussen 2010 en 2019; dit werd bepaald na het werk dat werd verricht om de gegevens op het niveau van elk gebouw te consolideren en betrouwbaar te maken.
- Het bereiken van een gekwantificeerde doelstelling per gebouw van - 40% in eindenergie tegen 2030 ten opzichte van de referentie (of het bereiken van een drempelwaarde die dicht bij de prestaties van nieuwe gebouwen ligt). GACM heeft een energietraject ontwikkeld dat in overeenstemming is met de ambities van het decreet, eerst per gebouw en vervolgens gegroepeerd op het niveau van iedere vastgoedentiteit van GACM. Dit traject werd gedefinieerd met becijferde doelstellingen voor 2030 en 2040 na consolidatie van de energiegegevens voor alle bestaande gebouwen en rekening houdend met de reeds ondernomen acties op de sites en de renovatieprojecten.
- De verplichte indiening via het OPERAT-platform, dat beheerd wordt door ADEME, van het energieverbruik door verhuurders en huurders is uitgesteld tot 30 september 2022.

Een intern monitoringinstrument maakt het mogelijk de energie-, koolstof- en klimaataspecten op te volgen voor elk gebouw. Dankzij de jaarlijkse meting en opvolging van het energieverbruik van het vastgoed, zowel van de gemeenschappelijke als de privégedeelten, was het mogelijk de energieprestaties van de kantoorgebouwen⁽⁸⁾ van GACM, in kWhEF/m² sinds 2015 te bepalen.

(7) Decreet nr. 2019-771 van 23 juli 2019 betreffende verplichtingen voor acties ter vermindering van het eindenergieverbruik in tertiaire gebouwen.

(8) De perimeter stemt overeen met activa die hoofdzakelijk als kantoor gebruikt worden met uitzondering van werken in uitvoering. In afwachting van de publicatie van het besluit voor de tertiaire sector betreft het hier ruwe gegevens, dat wil zeggen zonder klimaat- en gebruikscorrectie.

→ DE ENERGIEPRESTATIES VAN DE KANTOORGEBOUWEN* VAN GACM ZIJN ALS VOLGT, IN KWHEF/M² (de stippellijn geeft de nagestreefde evolutie aan):

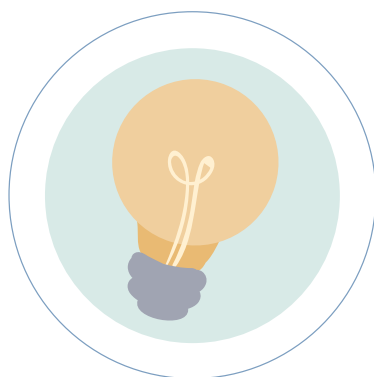

*De perimeter stemt overeen met activa die hoofdzakelijk als kantoor gebruikt worden met uitzondering van werken in uitvoering.

→ In vergelijking met 2015 is het eindenergieverbruik gedaald met 22,3% in 2021. Deze dalingen zijn het resultaat van actieplannen die werden uitgewerkt in het kader van de auditcampagnes, waarbij de doelstellingen die zijn vastgelegd in het decreet betreffende de tertiaire sector en de specificiteit van de geauditeerde sites in acht genomen werden. Verder zijn de dalingen ook te danken aan grondige renovaties van de meest energieverslindende gebouwen en de integratie van milieuoverwegingen bij de vervanging van installaties die het einde van hun levensduur bereikt hadden. De aanzienlijke daling die in 2020 werd ervaren en die in 2021 aanhoudt, is ook toe te schrijven aan de gevolgen van de COVID-19-gezondheids crisis in Frankrijk (nieuwe hygiënevoorschriften, veralgemening van telewerk, nationale/lokale lockdown,...).

→ De voorlichting en de betrokkenheid van de gebruikers van de gebouwen spelen een essentiële rol in de prestaties van de gebouwen. Daarom heeft GACM in 2019 over de hele lijn milieubijlagen ingevoerd bij huurovereenkomsten voor de tertiaire sector die betrekking hebben op een huuroppervlakte van meer dan 2.000 m². Dit streven om de huurders meer te betrekken en deze relatie ieder jaar nieuw leven in te blazen, heeft in 2019 een formeel karakter gekregen in de organisatie van groene comités in de hele perimeter die onder het decreet betreffende de tertiaire sector valt, met inbegrip van de gebouwen waarvan de oppervlakte minder dan 2.000 m² bedraagt. Tegen 2021 had 100% van de sites er georganiseerd. Dankzij deze comités kunnen de betrokkenen worden geïnformeerd over de prestaties van het gebouw, kunnen alle gegevens worden verzameld die nodig zijn voor de energiemonitoring, en kunnen de bewoners worden betrokken en gesensibiliseerd door hun vragen te beantwoorden en goede praktijken uit te wisselen. Dit beleid stelt GACM in staat zijn strategie ter vermindering van de energie- en milieuoetafdruk van zijn activa op pragmatische wijze te ondersteunen en tegelijkertijd de huurders te sensibiliseren voor deze problematiek.

→ WONINGVOORRAAD

Woongebouwen zijn vanaf juli 2021 onderworpen aan het energieprestatiecertificaat (EPC). Het EPC is een document dat tot doel heeft het energieverbruik en de broeikasgasemissies van een woning te schatten. Het nieuwe EPC-label omvat een dubbele drempel, bestaande uit twee aspecten:

- energieverbruik (kilowattuur primaire energie per m² per jaar),
- broeikasgasemissies (kilogram CO₂-equivalent per m² per jaar).

Voor woningen met een F- of G-score (ook wel "thermische zeven" genoemd) gelden verschillende maatregelen:

- sinds januari 2022 is naast het EPC-label ook een energieaudit verplicht voor de verkoop van een eengezinswoning of een eengezinsgebouw,
- vanaf augustus 2022 zal het verboden zijn de huurprijs van woningen te verhogen,
- vanaf 2025 zal het verboden zijn om een woning met score G te verhuren. En vanaf 2028 zal het eveneens verboden zijn om een woning met score F te verhuren

Om aan deze normen te voldoen, werd in 2021 een deel van het GACM-woningenbestand geanalyseerd om de positionering ervan te evalueren, met het oog op het EPC-label. Er zal een actieplan voor energieverbetering worden opgezet om het algemene prestatieniveau van de portefeuille te verbeteren, met bijzondere aandacht voor de renovatie van woningen met een E-, F- en G-score.

g. ESG-criteria voor indirecte beleggingen

- In het kader van beleggingen via fondsen werkt GACM met beheermaatschappijen. Net als bij de financiële of juridische aspecten wordt een analyse gemaakt van de ESG-aanpak van de maatschappijen die deze fondsen beheren, om zich ervan te vergewissen dat het ESG-beleid van deze tussenpersonen verenigbaar is met de waarden van GACM. Deze omvat een due diligence-vragenlijst en rechtstreekse gesprekken met de beheermaatschappijen.
- Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de studie van het door de fondsen toegepaste sectorbeleid. Waar mogelijk tracht GACM vóór de investering juridische garanties te verkrijgen over de toepassing van gelijkwaardige beperkingen voor de sector als deze die worden toegepast voor rechtstreeks beheerde activa.

3 - BELEGGINGEN MET EEN MILIEU- OF SOCIAAL THEMA

a. Directe beleggingen

In het kader van zijn directe beleggingen financiert GACM projecten met een ecologisch of sociaal thema:

Groene obligaties of "Green Bonds", die kunnen worden uitgegeven door emittenten uit de particuliere of de publieke sector. De geworven fondsen worden geïnvesteerd in de ontwikkeling van groene activiteiten of maatregelen om de milieupact van de activiteiten van de emittent te verminderen. Eind 2021 bezit GACM voor 2,7 miljard euro obligaties van dit type.

Sociale obligaties of "Social Bonds", waarvan de geworven fondsen gebruikt worden om projecten te ontwikkelen met grote sociale voordelen. Eind 2021 bezit GACM voor 430 miljoen euro obligaties van dit type.

"Duurzame" obligaties of "sustainability bonds", waarvan de geworven fondsen gebruikt worden om projecten met een milieuo- en/of sociaal thema te financieren. Eind 2021 had GACM nagenoeg 1,1 miljard euro in dit type instrumenten belegd.

Naast deze financiële activa die aanleunen bij duurzame projecten, belegt GACM ook in aan duurzame ontwikkeling gekoppelde obligaties of "sustainability-linked bonds". De geworven fondsen via deze obligaties worden gebruikt voor de algemene financiering van de onderneming, maar de rente die de onderneming aan haar schuldeiser moet betalen is gekoppeld aan de verwezenlijking van significante, kwantificeerbare, vooraf bepaalde en onafhankelijk gecontroleerde ESG-doelstellingen. De doelstellingen kunnen te maken hebben met de vermindering van de broeikasgasemissies van de onderneming of het aandeel van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in haar totale verbruik. Eind 2021 heeft GACM in totaal voor 335 miljoen euro obligaties van dit type in zijn portefeuille.

b. Indirecte beleggingen

Net als bij de directe beleggingen kan GACM indirect, dat wil zeggen via fondsen, beleggen in ecologische of sociale thema's:

- **Via beursgenoteerde effecten:** eind 2021 bezit GACM voor 163 miljoen euro aan fondsen met een milieuthema. Deze beleggingsfondsen investeren in ondernemingen die bijdragen aan de transitie naar een koolstofarme en duurzame economie.
- **Via niet-beursgenoteerde effecten:** deze fondsen investeren in niet-beursgenoteerde ondernemingen, infrastructuren of vastgoed en kunnen "groene" activiteiten financieren, zoals de bouw van windmolenparken, of sociale projecten, zoals ziekenhuizen of sociale huisvesting. Eind 2021 was al 1,1 miljard euro belegd in niet-beursgenoteerde effecten met een "groen" thema. Voor een sociaal thema komt dat bedrag op 154 miljoen euro.

4 - KLIMAATRISICO'S

De meest recente wetenschappelijke rapporten over het klimaat zijn duidelijk: er is een door de mens veroorzaakte klimaatverandering gaande, en de effecten daarvan beginnen nu al voelbaar te worden voor de natuur en de mens. Als er niets wordt gedaan, zullen deze gevolgen blijven toenemen naarmate de concentratie broeikasgassen (BKG's) in de atmosfeer toeneemt.

De bestrijding van de klimaatverandering, maar ook de aanpassing eraan, zullen ingrijpende veranderingen van onze maatschappijen vergen. Als investeerder is het voor GACM belangrijk om hieraan mee te werken door de broeikasgasemissies van zijn beleggingen te verminderen, maar ook om de met de energietransitie verbonden kansen te grijpen, voor de waardering van zijn financiële activa.

De stijging van de gemiddelde temperatuur van de atmosfeer leidt tot een toename van de frequentie van extreme weersomstandigheden (stormen, overstromingen, enz.), die gevolgen kunnen hebben voor de activa waarin GACM belegt: dit is het zogenaamde "fysieke" risico.

Maar bedrijven staan ook voor een andere uitdaging: de overgang van de maatschappij naar een minder koolstofintensief model. Deze overgang heeft gevolgen voor ondernemingen door veranderingen in het consumentgedrag, evoluties op het vlak van regelgeving en belastingen of technologische storingen: dit is het zogenaamde "overgangsrisico".

Er bestaat een verband tussen deze twee soorten risico. Hoe sneller de economie immers convergeert naar een koolstofarme economie, hoe hoger de overgangsrisico's zullen zijn, maar hoe meer de fysieke risico's kunnen worden beperkt. Anderzijds is het ook zo dat als dit niet gebeurt, dat het transitierisico dan eerder gering is, de CO₂-uitstoot en dus de temperatuur zullen stijgen, wat het ontstaan van fysieke risico's in de hand zal werken.

In dit deel presenteert GACM zijn strategie om de koolstofvoetafdruk van zijn beleggingen te verkleinen, evenals verschillende analyses van fysieke en overgangsrisico's.

a. Koolstofvoetafdruk en strategie om in overeenstemming te zijn met het akkoord van Parijs.

Om de opwarming van de aarde te beperken, zullen de broeikasgasemissies de komende decennia aanzienlijk moeten worden verminderd om de doelstelling van het akkoord van Parijs te halen. Deze doelstelling, die tijdens de COP21 in Parijs in december 2015 werd voorgesteld, bestaat erin *"de stijging van de wereldwijde gemiddelde temperatuur ruim onder 2 °C boven het pre-industriële niveau te houden, en ernaar te blijven streven de temperatuurstijging tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau te beperken."*

De verwezenlijking van de doelstelling van het akkoord van Parijs zal voor veel sectoren ingrijpende veranderingen met zich meebrengen, en investeerders zullen ook een rol moeten spelen in het helpen financieren van de economie tijdens haar transitie naar een minder koolstofintensief model. De verwachte vermindering van de broeikasgasemissies van de economie zal ook moeten blijken uit de koolstofvoetafdruk van de investeringen van de financiële actoren.

Daarom heeft Crédit Mutuel Alliance Fédérale zich er in het kader van zijn strategisch plan 2019-2023 toe verbonden om vanaf 2020 de koolstofvoetafdruk van zijn beleggingsportefeuilles in deze periode met 15% te verminderen. Bij GACM werd de doelstelling uitgebreid tot beleggingen in rechtstreeks aangehouden aandelen en bedrijfsobligaties, ten belope van ongeveer 70 miljard euro eind 2021 tegen marktwaarde.

In het verlengde van het strategisch plan 2019-2023 heeft GACM zich een nieuwe doelstelling opgelegd: de koolstofvoetafdruk van rechtstreeks aangehouden aandelen- en obligatiebeleggingen moet tegen 2030 met ten minste 33% zijn verminderd (eind 2029 in vergelijking met eind 2018). Deze jaarlijkse vermindering met 3% moet GACM in staat stellen om er tegen 2050 in te slagen dat zijn investeringen koolstofneutraal zijn.

Deze nieuwe doelstelling ligt in het verlengde van de doelstelling van het strategisch plan en kan in de komende jaren worden herzien. Deze zal tot 2050 ten minste om de vijf jaar worden geactualiseerd en in dit rapport jaarlijks worden geëvalueerd.

Om dit doel te bereiken zal GACM steunen op de toepassing en de ontwikkeling van zijn sectoraal beleid, en met name dat inzake kolen, olie en gas, evenals zijn beleid inzake de betrokkenheid van de aandeelhouders. In dialoog gaan met de bedrijven over dit belangrijke onderwerp is een essentieel instrument om hen van koers te doen veranderen en hen ertoe te brengen geloofwaardige, ambitieuze klimaatstrategieën aan te nemen die een zo breed mogelijk spectrum van emissies bestrijken.

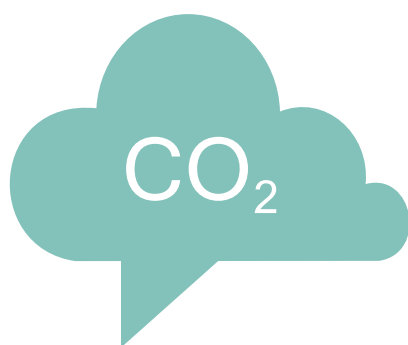
Ter herinnering, de koolstofemissies van een onderneming of een gebouw komen overeen met de uitstoot van broeikasgassen, uitgedrukt in ton of kg CO₂-equivalent. De belangrijkste internationale normen en methoden leggen 3 emissiecategorieën vast:

- **De directe emissies of scope 1:** directe uitstoot afkomstig van de installaties die eigendom zijn van of beheerd worden door de onderneming en bijvoorbeeld rechtstreeks verband houden met de vervaardiging van een product of, in het geval van een gebouw, de uitstoot van daar aanwezige verbrandingsbronnen en lekken van airconditioningsinstallaties.
- **De indirecte emissies van scope 2:** indirecte emissies die verband houden met de productie van elektriciteit, warmte of stoom die van elders wordt aangevoerd voor de vervaardiging van een product of voor de goede werking van een gebouw.
- **De indirecte emissies van scope 3:** alle andere emissies die niet rechtstreeks verband houden met de vervaardiging van het product, maar wel met andere stadia van de levenscyclus ervan aan toeleverings- en afnemerszijde (vervoer van grondstoffen naar de productiefabriek, gebruik van het product na de productie door de eindgebruiker,...).

De gegevens van scopes 1 en 2 zijn tegenwoordig vrij toegankelijk, maar de beschikbaarheid en de betrouwbaarheid van de gegevens met betrekking tot de emissies van scope 3 blijven beperkt, met name omdat het moeilijk is alle uitstoot in de levenscyclus van een product aan toeleverings- en afnemerszijde te schatten. In afwachting van meer betrouwbare en consistente gegevens over Scope 3 heeft de door GACM gevolgde aanpak in dit stadium enkel betrekking op Scopes 1 en 2, en wordt geen rekening gehouden met de vermeden of negatieve emissies van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd.

Verschillende koolstofindicatoren worden door GACM berekend en opgevolgd:

- **De koolstofvoetafdruk, die wordt uitgedrukt in ton CO₂-equivalent per geïnvesteerd miljoen euro:** dit komt overeen met de scope 1 en 2 BKG-emissies van de ondernemingen, die aan GACM worden toegekend overeenkomstig zijn investeringen in deze ondernemingen en vervolgens worden gerelateerd aan het totale bedrag van de portefeuille tegen marktwaarde.
- **De koolstofintensiteit, die wordt uitgedrukt in ton CO₂-equivalent per miljoen euro omzet:** dit komt overeen met de scope 1- en scope 2-BKG-emissies van bedrijven gedeeld door hun omzet. De aggregatie op het niveau van de GACM-portefeuille gebeurt vervolgens door elke onderneming te wegen naar het bedrag van de investering tegen de marktwaarde.
- **Gefinancierde koolstofemissies, uitgedrukt in ton CO₂-equivalent:** deze worden op dezelfde manier berekend als de koolstofvoetafdruk, maar zonder te delen door het totale bedrag van de portefeuille.

De drie indicatoren zijn opgenomen in de onderstaande tabel. Om praktische redenen komen de voor de berekening in jaar N gebruikte emissie- en koolstofintensiteitsgegevens overeen met de laatste beschikbare gegevens die zijn gepubliceerd door de bedrijven, met name die van het jaar N-1. De koolstofintensiteit van de portefeuille voor 2021, die begin 2022 wordt berekend, is dus gebaseerd op de CO₂-emissiegegevens van de bedrijven voor het jaar 2020. De onderstaande koolstofindicatoren voor 2021 weerspiegelen dan ook de broeikasgasemissies en omzetgegevens die grotendeels door de COVID-19-crisis waren beïnvloed.

	2018	2019	2020	2021
Koolstofvoetafdruk (tCO₂e / geïnvesteerd miljoen euro)	85	63	59	47
Gewogen koolstofintensiteit (tCO₂e / miljoen euro omzet)	137	130	118	120
Gefinancierde koolstofemissies (tCO₂e)	4 509 457	3 847 663	3 769 072	3 030 597

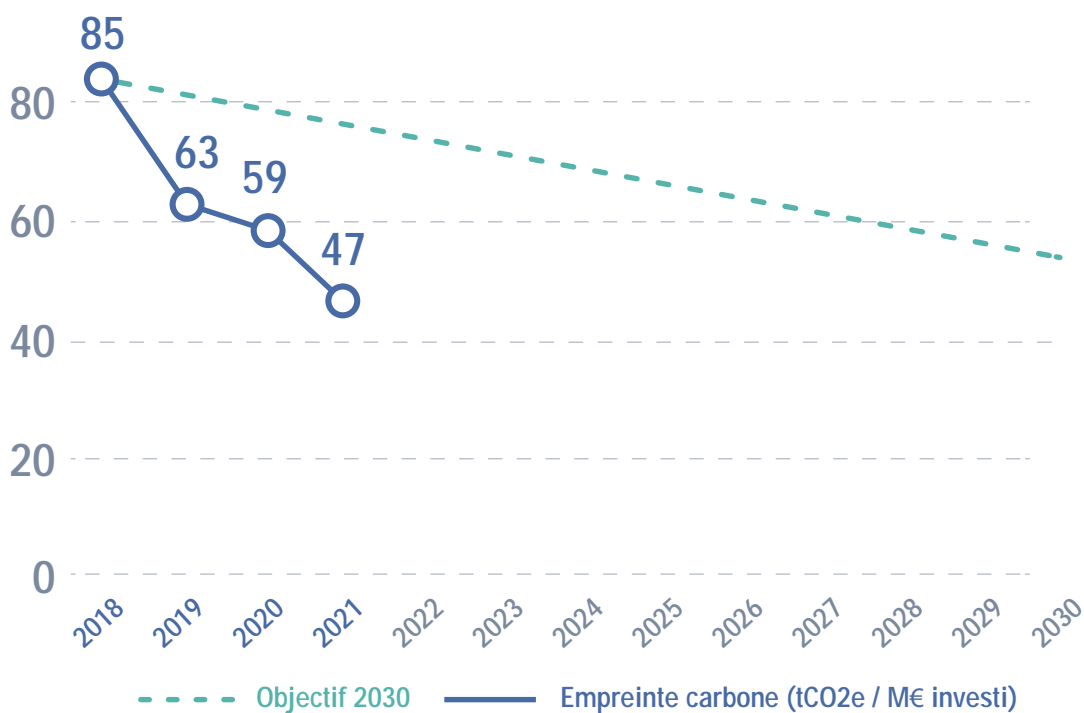
Alle indicatoren zijn sinds 2018 gedaald, en dat weerspiegelt voornamelijk de daling van de emissies van bedrijven waarin GACM investeert. Er moet echter op gewezen worden dat andere effecten de verschillen van jaar tot jaar gedeeltelijk kunnen verklaren, zoals portefeuillerotaties tussen verschillende sectoren van de economie, veranderingen in de waarderingen van ondernemingen of van hun omzet.

De lichte stijging van de koolstofintensiteit in 2021 ten opzichte van 2020 kan worden verklaard door de daling van de omzet van het bedrijf in 2020 (gebruikt bij de berekening van de intensiteit voor 2021) als gevolg van de COVID-19-crisis. Deze daling van de omzet heeft de daling van de inherente emissies meer dan gecompenseerd.

In het kader van de doelstellingen voor 2023 en 2030 heeft de GACM ervoor gekozen zijn berekening te baseren op de koolstofvoetafdrukindicator (tCO₂e/€ milj.).

→ DE EVOLUTIE VAN DE INDICATOR SINDE 2018 IN VERGELIJKING MET DE DOELSTELLING VOOR 2030 WORDT HIERONDER WEERGEGEVEN:

Eind 2021 viel 93% van de rechtstreeks aangehouden aandelen en bedrijfsobligaties onder deze analyse. De resterende bedrijven die niet onder deze analyse vallen, zijn voornamelijk bedrijven met een gemengd publiek/privaat statuut, waarvoor de dienstverlener ISS in deze fase geen CO₂-emissiegegevens verstrekt.

b. Analyse van de temperatuur van de portefeuille

In dit deel wordt een aanvullende analyse gepresenteerd, de berekening van de temperatuur van de portefeuille, die erop gericht is na te gaan of de portefeuilles van direct aangehouden aandelen en bedrijfsobligaties in overeenstemming zijn met een broeikasgasemissietraject dat verenigbaar is met de doelstelling van het akkoord van Parijs.

Er zijn uiteenlopende methodes op de markt om de overeenstemming (temperatuur) van activaportefeuilles te berekenen en daar is nog een verdere ontwikkeling te verwachten, maar deze analyse kan van illustratief belang zijn.

Om het klimaatopwarmingstraject van de portefeuilles in te schatten, is de gebruikte methodologie gebaseerd op scenario's die ontwikkeld zijn door het Internationaal Energieagentschap (IEA), en meer bepaald op het Sustainable Development Scenario. Dit scenario levert prospectieve elementen betreffende de veranderingen die doorgevoerd moeten worden in het mondiale energiesysteem om de klimaatopwarming onder 2 °C en dichtbij 1,5 °C te houden. Er wordt met name per sector een

beschikbaar "koolstofbudget" bepaald dat niet overschreden mag worden om in overeenstemming te blijven met de doelstelling van het akkoord van Parijs. Als dat koolstofbudget blijvend overschreden wordt, zullen de broeikasgasemissies te groot zijn en leiden tot een stijging van de gemiddelde temperatuur met meer dan 2 °C.

Er wordt een sectorale decarboniseringsaanpak gevolgd die werd ontwikkeld door het initiatief Science Based Target⁽⁹⁾. Daarbij wordt aan elke onderneming een deel van het sectorgebonden koolstofbudget toegewezen op basis van haar marktaandeel in de sector. De toekomstige BKG-emissies van iedere onderneming worden geraamd op basis van haar emissies in het verleden, maar er wordt ook rekening gehouden met de verbintenissen die de onderneming is aangegaan om de uitstoot te verminderen. Door de geraamde toekomstige emissies te vergelijken met het koolstofbudget van de onderneming tegen 2050 kan nagegaan worden of de onderneming een BKG-emissietraject volgt dat verenigbaar is met de doelstelling van 1,5 °C of 2 °C.

(10) <https://sciencebasedtargets.org/>

De analyse houdt rekening met de emissies van de scopes 1 en 2 van de ondernemingen, en met scope 3 voor de sector van de fossiele energie (aardolie, gas en steenkool). Het resultaat van deze analyse wordt vervolgens omgezet in een potentiële stijging van de gemiddelde temperatuur gekoppeld aan de activaportefeuille.

De resultaten zijn als volgt:

Eind 2021, en ervan uitgaande dat de toewijzing van activa in de toekomst niet zal worden gewijzigd, ziet het er naar uit dat beide portefeuilles zich situeren op een traject dat leidt tot een opwarming van meer dan 2 °C.

De in deze analyse voorspelde trajecten bevestigen een waarneming die geldt voor de economie in haar geheel: de ondernemingen zullen aanzienlijke extra inspanningen moeten doen om hun BKG-emissies terug te dringen. GACM is van plan zijn rol als aandeelhouder en schuldeiser ten volle in die zin uit te spelen, met name via de hierboven genoemde initiatieven.

c. Analyse van het transitierisico

Transitierisico's zijn de risico's die voortvloeien uit een snelle overgang naar een koolstofarme economie die veerkrachtig reageert op klimaatveranderingen. Deze transitierisico's worden over het algemeen ingedeeld in 5 subcategorieën:

1

Beleidsrisico's (reglementair en fiscaal): bijvoorbeeld eisen inzake energie-efficiëntie en koolstofmechanismen/-belastingen die de prijs opdrijven van de producten waarvoor fossiele brandstoffen nodig zijn.

2

Juridische risico's: risico's op geschillen indien de onderneming niet heeft getracht de negatieve gevolgen van haar activiteit voor het klimaat te voorkomen of tot een minimum te beperken of geen inspanningen heeft gedaan om zich aan te passen aan de klimaatverandering.

3

Technologische risico's: door de snelle vervanging van bestaande producten en diensten door opties die minder emissie genereren, die het bedrijf niet produceert of levert.

4

Risico's in verband met het marktsentiment: als de maatschappelijke normen en de keuze van de consument evolueren in de richting van minder klimaatschadelijke producten en diensten die de onderneming niet kan aanbieden.

5

Reputatierisico's: het risico dat klanten, werknemers, zakenpartners en investeerders niet kunnen worden aangetrokken of behouden als de onderneming de reputatie heeft het klimaat te schaden.

In deze context zijn de activiteiten die fossiele brandstoffen vereisen (productie/extractie, transport, distributie, elektriciteitsproductie) bijzonder risicovol. Dit rapport bevat voor het eerst een analyse van de blootstelling aan deze fossiele brandstoffen in de investeringen in aandelen en bedrijfsobligaties die rechtstreeks worden beheerd. Deze indicator laat toe het overgangsrisico te beoordelen waaraan GACM is blootgesteld door zijn rechtstreekse blootstelling aan de sector van de fossiele brandstoffen.

Een eerste indicator wordt berekend volgens de definitie van de fossiele-brandstoffensector die door de Europese SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) wordt

voorgesteld. Dit zijn "ondernemingen die actief zijn in de sector van de fossiele brandstoffen: ondernemingen die inkomsten halen uit de prospectie, de mijnexploitatie, de winning, de productie, de verwerking, de opslag, raffinage of distributie, met inbegrip van het transport, de opslag en handel, van fossiele brandstoffen in de zin van artikel 2, punt 62, van de Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad". Elektriciteitsproductie valt niet onder deze definitie. Een tweede indicator wordt berekend rekening houdend met emittenten die elektriciteit uit fossiele brandstoffen produceren.

Onderstaande tabel toont het deel in marktwaarde van uitstaande obligaties en aandelen van ondernemingen in rechtstreeks bezit en die actief zijn in de sector van de fossiele brandstoffen. De blootstelling wordt berekend door "transparantie", dit wil zeggen voor elke emittent in de portefeuille wordt slechts een deel van de door GACM gedane belegging meegeteld, dat overeenkomt met het percentage van de omzet van de onderneming dat verband houdt met fossiele brandstoffen.

<i>In miljoenen euro's</i>	Steenkool	Olie	Gas	Totaal fossiele brandstoffen
Zonder elektriciteitsproductie	2	1 888	1 154	3 044
Met elektriciteitsproductie	21	1 960	1 397	3 378

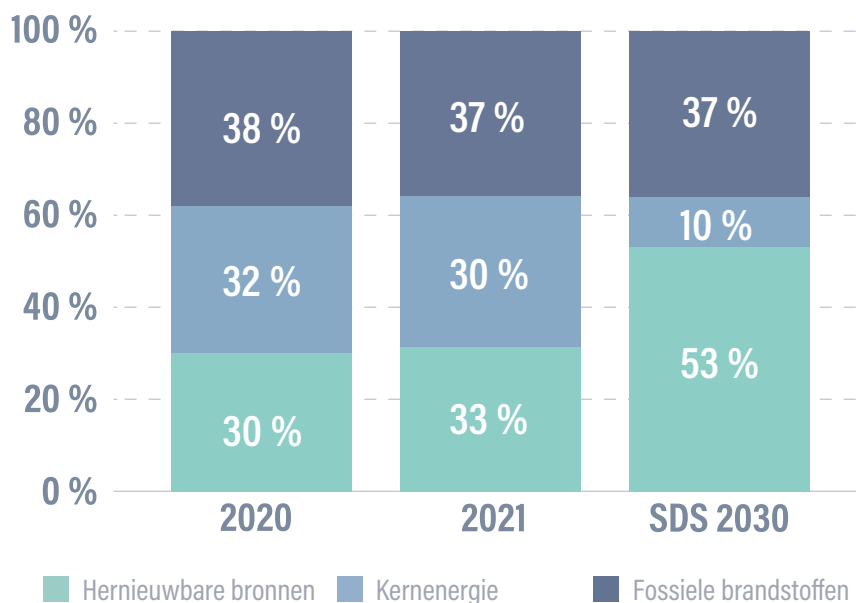

De totale blootstelling aan fossiele brandstoffen (inclusief elektriciteitsproductie), berekend op basis van transparantie, bedraagt 3,4 miljard euro. Het gaat om 5,9 miljard euro als de blootstelling niet transparant wordt berekend (namelijk door elke belegging in een bedrijf met activiteiten met een verband met fossiele brandstoffen voor 100% mee te tellen).

→ Nadruk op de elektriciteitsproductie

Als een van de grootste CO₂-uitstoters speelt de elektriciteitsproductiesector een sleutelrol in de overgang naar een koolstofvrije economie, maar het is ook de sector die het sterkst is blootgesteld aan het transitierisico. Voor het scenario waarbij de temperatuurstijging onder 2 °C blijft, moet de elektriciteitsproductie uit fossiele brandstoffen tegen 2050 aanzienlijk afnemen ten voordele van koolstofvrije energie, bijvoorbeeld uit hernieuwbare energiebronnen. Volgens het Sustainable Development Scenario van de IEA moet het aandeel van deze laatste al 53% van de elektriciteitsproductie vertegenwoordigen tegen 2030 en 84% in 2050. Hieronder wordt de energiemix van de elektriciteitsproducerende ondernemingen in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille vergeleken met de mix die in 2030 verenigbaar is met een temperatuurstijging die beperkt blijft tot minder dan 2 °C volgens het Sustainable Development Scenario (SDS) van het IEA.

→ ENERGIEMIX VAN DE ELEKTRICITEITSPRODUCENTEN IN DE PORTEFEUILLE (aandelen en bedrijfsobligaties)

Inclusief kernenergie bedraagt het aandeel van de koolstofarme elektriciteitsproductie in onze portefeuille eind 2021 zo'n 63%, stabiel in vergelijking met 2020.

GACM volgt nauwlettend de verbintenissen op die de elektriciteitsproducenten aangaan om hun productiemix in overeenstemming te brengen met een 2 °C-scenario. Dat geldt met name voor steenkool. In dit opzicht heeft GACM dan ook geen ondernemingen meer in portefeuille die nieuwe elektriciteitsopwekkingscapaciteit op basis van steenkool ontwikkelen. GACM gebruikt ten slotte actief aandeelhouderschap om ondernemingen aan te zetten tot energietransitie.

d. Analyse van het fysieke risico

De fysieke risico's stemmen overeen met de risico's die voortvloeien uit de meteorologische en klimatologische verschijnselen die de neiging hebben te verergeren naarmate de CO₂-concentratie in de atmosfeer toeneemt en de aarde dus globaal genomen opwarmt. Deze fysieke risico's worden doorgaans ingedeeld in 2 subcategorieën:

- 1 **"Chronische" risico's of risico's op langere termijn**, zoals risico's in verband met de stijging van de zeespiegel, de temperatuurstijging, de uitputting van de waterbronnen...
- 2 **Punctuele risico's of risico's op korte termijn**, die zich minder waarschijnlijk zullen voordoen maar wel aanzienlijke gevolgen kunnen hebben. Deze categorie omvat bijvoorbeeld risico's in verband met extreme weerfenomenen (stormen, overstromingen ...).

ISS verstrekt een analyse van het fysieke risico voor de portefeuilles van direct aangehouden bedrijfsactiva. De analyse van de portefeuille direct aangehouden aandelen maakt het mogelijk een kwantitatieve indicator te publiceren die erop gericht is een inschatting te maken van de potentiële impact van het fysieke risico op de waardering van de portefeuille tegen het jaar 2050.

Om deze raming te maken wordt rekening gehouden met 5 types klimaatrisico's:

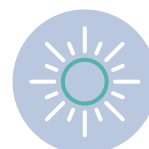
Tropische stormen

Branden

Hittegolven

Droogte

Overstromingen

Al deze fenomenen kunnen omzetverlies veroorzaken voor de ondernemingen die eraan zijn blootgesteld en dus hun waardering aantasten (productievestiging die stilligt na een storm, stilstand van elektriciteitscentrales bij gebrek aan koelwater, productiviteitsdaling door hittegolven ...).

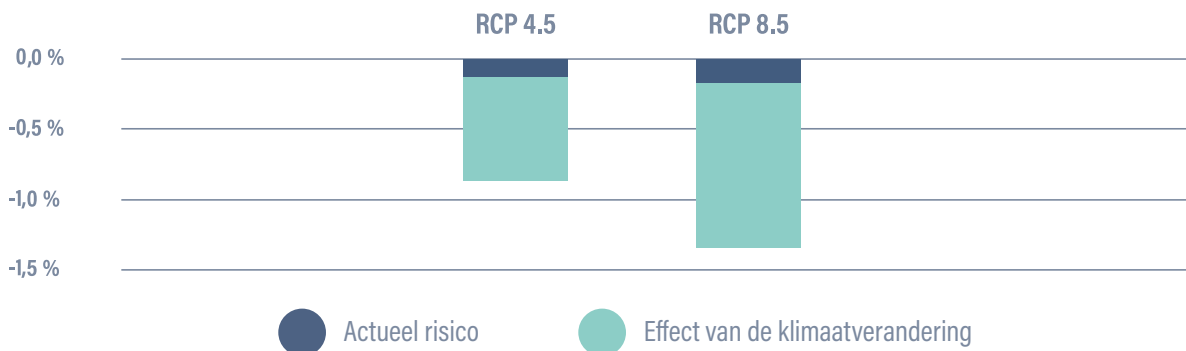
Uit het laatste rapport van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) blijkt dat de frequentie en de omvang van deze extreme klimaatverschijnselen zullen toenemen ten gevolge van de opwarming van de aarde. De scenario's RCP 4.5 en RCP 8.5 van het IPCC worden hier gebruikt. Het RCP 8.5-scenario komt overeen met een scenario met hoge BKG-emissies op mondiaal niveau hetgeen resulteert in een stijging van de gemiddelde temperatuur met ongeveer 3,7 °C tegen 2100. In het RCP 4.5-scenario worden maatregelen genomen om de BKG-emissies te verminderen en blijft de stijging van de gemiddelde temperatuur beperkt tot ongeveer 1,8 °C. De analyse bestaat erin op basis van deze twee scenario's in te schatten welke impact de toename van de frequentie en de omvang van de

extreme klimaatverschijnselen waarschijnlijk zal hebben op de ondernemingen in de portefeuille. Daartoe wordt gebruikgemaakt van de simulatiemodellen voor klimaatverschijnselen die door het IPCC worden voorgesteld, en van ondernemingsgebonden gegevens met betrekking tot de activiteitensector of de geografische locatie van haar activa en productievestigingen (waarvan de onderneming huurder of eigenaar is). Er wordt echter geen rekening gehouden met de mogelijke gevolgen voor de toeleveringsketens van bedrijven, die ook kunnen worden getroffen.

Voor elk scenario, RCP 4.5 en RCP 8.5, wordt een raming gemaakt van het waarschijnlijke waardeverlies (in %) van de directe aandelenportefeuille tegen 2050 in verband met de 5 hierboven beschreven klimaatrisico's. Dat waarschijnlijke waardeverlies, of Value-at-Risk, wordt opgesplitst in twee elementen: het deel dat overeenstemt met het niveau van het fysieke risico dat reeds in 2021 werd waargenomen, en het deel dat samenhangt met het effect van de toekomstige klimaatverandering.

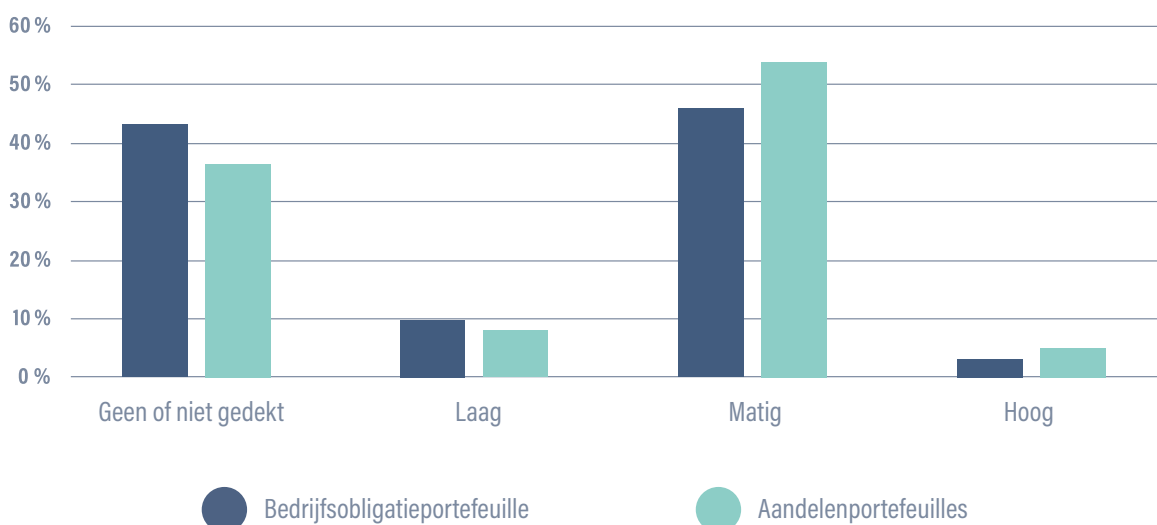

→ DIRECTE AANDELENPORTEFEUILLE

Aanvullend wordt er voor elke onderneming kwalitatief beoordeeld of ze rekening houdt met de fysieke risico's in haar risicobeheersbeleid. In deze beoordeling wordt rekening gehouden met de strategie van de onderneming om de fysieke risico's te beheren en ook met de mogelijke invloed van deze risico's op haar balans. Hoe meer details de onderneming kan verstrekken over haar beheer van fysieke risico's, hoe beter haar score. Ondernemingen worden aldus ingedeeld in vier niveaus al naargelang hun beheer van de fysieke risico's (geen informatie of niet gedekt, laag, matig, hoog). Hieronder ziet u de indeling voor de portefeuilles van de direct aangehouden aandelen en bedrijfsobligaties.

→ NIVEAU BEHEER VAN FYSIEKE RISICO'S

Ook de portefeuille van het direct aangehouden onroerend goed wordt opgevolgd wat betreft deze klimaataspecten. GACM heeft een klimaatvaluatie van zijn gebouwen gemaakt om te weten in hoeverre ze bestand zijn tegen de steeds vaker voorkomende natuurverschijnselen van de volgende klimaatrisico's:

→ BELANGRIJKSTE KLIMAATRISICO'S

CHRONISCH

Overvloedige regenval

Stijging van de gemiddelde temperatuur

Stijging van de zeespiegel

PUNCTUEEL

Hittegolven

Droogte

Storm

Deze studie werd in 2019 uitgebreid tot alle kantoorgebouwen. In 2021 werden sommige activa verkocht en dus uit de perimeter verwijderd. De klimatologische kaart van het vermogen werd bijgevolg geactualiseerd.

Om significant te zijn vanuit klimatologisch oogpunt, is de analyse gebaseerd op projecties over 30 jaar (2021-2050).

Voor de dertigtal tertiaire gebouwen van GACM die bestudeerd werden, werd een risicoscore per klimaatrisico berekend volgens een specifieke methode waarbij het risicoprofiel van de geografische blootstelling⁽¹⁰⁾ in verband werd gebracht met het specifieke geval van het gebouw in kwestie:

Blootstelling

Technische en functionele eigenschappen van de site

Gevoeligheid

Locatie van de site (klimaatrisico's in het verleden en toekomstprojecties)

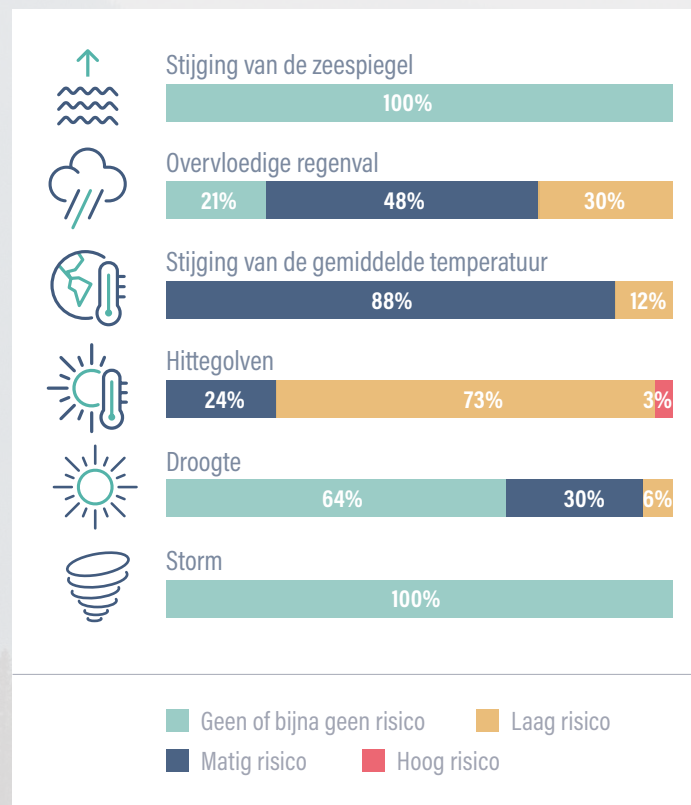

Fysiek risico

(10) Databank van Météo France, afkomstig van het model ALADIN van CNRM (Centre National de Recherches Météorologiques).

Er werden waarde-intervallen vastgesteld om de verschillende risicocategorieën te kwalificeren. De uitsplitsing van de beoordeelde risicoschalen volgens het aantal activa is als volgt:

Door deze benadering kan men zich richten op de risico's waarbij het meeste op het spel staat, met name:

- 1 hittegolven** : dit risico leidt onder andere tot een stijging van het te dimensioneren koelvermogen,
- 2 overvloedige regenval** : overstromingsgevaar kan leiden tot stilstand van technische installaties die zich in ondergrondse ruimten bevinden,
- 3 de stijging van de gemiddelde temperatuur** : dat zal onder meer leiden tot een toename van het energieverbruik voor airconditioning.

5 - BIODIVERSITEITSRISICO'S

«*Biodiversiteit neemt sneller dan ooit af in de geschiedenis van de mens*». Dat is de bevinding van het Intergouvernamenteel Platform voor Biodiversiteit en Ecosysteemdiensten (IPBES, equivalent van IPCC voor de biodiversiteit) in een in 2019 gepubliceerd rapport.

In het rapport wordt gewaarschuwd dat «*ongeveer 1 miljoen soorten reeds met uitsterven bedreigd zijn*» en dat de natuur achteruitgaat: «*De biodiversiteit blijft afnemen, ecosystemen worden nog steeds aangetast en veel van wat de natuur aan de mens bijdraagt, komt in gevaar*».

Het begrip biodiversiteit is ontwikkeld in de jaren tachtig. Volgens artikel 2 van het Verdrag inzake biologische diversiteit (1992) is biodiversiteit "de variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken, en dit omvat de diversiteit binnen soorten, tussen soorten en van ecosystemen". In dit verdrag, dat tijdens de Top in Rio of de Top van de Aarde werd ondertekend, werd voor het eerst het belang van het behoud van de biodiversiteit voor de mensheid erkend.

Biodiversiteit omvat drie onderling afhankelijke niveaus:

De **diversiteit van leefomgevingen** op alle niveaus

De **verscheidenheid aan soorten** die in deze omgevingen leven

De **verscheidenheid aan individuen** binnen elke soort espèce

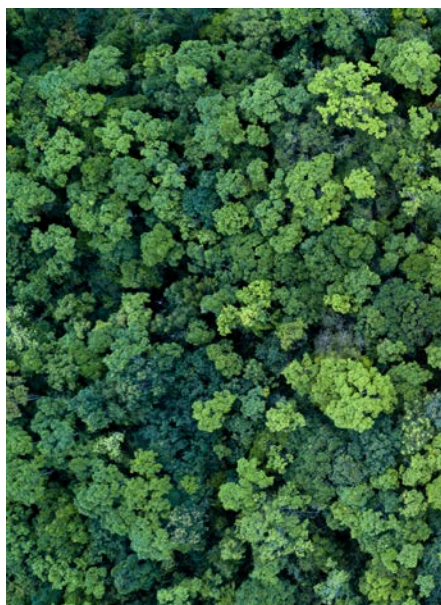
Biodiversiteit is essentieel voor de levenskwaliteit van de mens, aangezien zij bijdraagt tot de levering van materiële goederen, regulerende en ondersteunende diensten, evenals sociale en culturele diensten.

Overall ter wereld gaan deze bijdragen er echter op achteruit. Het IPBES heeft vijf belangrijke oorzaken van biodiversiteitsverlies vastgesteld:

- Veranderingen in het gebruik van land en zee als gevolg van de intensivering en de uitbreiding van landbouwgebieden, de verstedelijking en de ontwikkeling van de vervoersinfrastructuur, enz.,
- De directe exploitatie van bepaalde organismen: het gaat om de overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen (water, hout, energie, landbouwproducten, visvangst, enz.),
- De klimaatverandering draagt bij tot de verandering van de leefomstandigheden van de soorten,
- Water-, bodem- en luchtverontreiniging,
- De verspreiding van invasieve uitheemse soorten, die een bedreiging vormen voor bijna een derde van de bedreigde terrestrische soorten en betrokken zijn bij de helft van de bekende uitstervingen.

Deze vijf grote rechtstreekse oorzaken zijn het gevolg van onrechtstreekse oorzaken, die demografisch, sociaal-cultureel, economisch en technologisch van aard kunnen zijn, of verband kunnen houden met instellingen, bestuur, conflicten en epidemieën.

In dit verband zal het Europese reglement SFDR vanaf 2023 opleggen om de activiteiten te publiceren die een negatieve invloed hebben op zones die gevoelig zijn voor biodiversiteit. Bovendien moeten investeerders krachtens artikel 29 van de Franse energie- en klimaatwet van 2019 hun strategie om in overeenstemming te zijn met de biodiversiteitsdoelen op lange termijn en inzake de biodiversiteitsrisico's bekendmaken.

Het publiceren van de biodiversiteitsgegevens is echter een uitdaging, zowel voor de financiële actoren als voor de bedrijven waarin zij investeren. Het gaat inderdaad om een moeilijk te vatten onderwerp, wegens het brede toepassingsgebied, de vele elementen waaruit het is opgebouwd en het gebrek aan cijfermateriaal om passende indicatoren uit te werken.

In die zin heeft KPMG in 2020 een onderzoek gepubliceerd over de ESG-rapporten van 5200 ondernemingen. Uit de enquête blijkt dat minder dan 25% van de grote ondernemingen in hun ESG-rapporten spreekt over effecten of afhankelijkheden van de natuur. Op dezelfde manier blijkt uit het rapport van 2020 van de Climate Disclosures Standards Board (CDSB) over de rapporten van 50 grote Europese ondernemingen dat slechts 46% van hen in hun rapporten informatie over biodiversiteit vermeldde.

Deze cijfers tonen aan dat het onderwerp biodiversiteit bij veel ondernemingen nog niet ten volle aan bod komt, en dat het voor beleggers moeilijk is om kwalitatieve informatie van ondernemingen te krijgen. Het halen van de Europese en Franse doelstellingen vereist een sterke mobilisatie van deze actoren.

GACM volgt van nabij de vooruitgang die wordt geboekt bij het opstellen van relevante indicatoren inzake biodiversiteit, in het bijzonder:

- door deel te nemen aan plaatselijke werkgroepen over dit onderwerp om na te gaan welke de beste methodologieën en beschikbare instrumenten zijn op termijn, om biodiversiteitsdoelstellingen vast te leggen,
- bij de opvolging van de vooruitgang van de bètaversie van het kader voor het beheer van risico's en publicaties die verband houden met de aard van de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD), gepubliceerd in maart 2022, en waarvan de definitieve versie in juni 2023 wordt verwacht.

Zonder de komst van biodiversiteitsindicatoren af te wachten, houdt GACM wel rekening met dit aspect in het kader van de ESG-analyse van zijn beleggingen, zoals hierboven vermeld.

S4678 (05/2022) - Communication GIE ACM - Crédits visuels : Adobe Stock et Vanessa Vercei en page 4